

As vellas tendas de Barrio

Luis Chapela Bermúdez

Nas antigas tendas, e tamén nas tabernas rurais nas que había á venda un pouco de todo, a compravenda facíase conforme a unhas regras e un xeito peculiares. Cobrábase ao contado pero tamén se admitía o fiado, previa anotación a lapis (bolígrafos ninguén tiña entón) nun caderno, nun papel de estraza ou nos cartóns que envolvían os paquetes de tabaco. Dábanse casos nos que só o tendeiro tiña o caderno da súa propia man. Mais tamén, se practicaba o sistema de dobre caderno: o tendeiro tiña un e a clienta outro, que servía de contraste, pois non eran poucas as mulleres que quizais por escarmentadas (dos escarmentados nacen os avisados, dicía un refrán), desconfiaban da honradez dos tendeiros e sospeitaban que anotaban de máis. Axustábase á fórmula que se recomendaba practicar verbo dos antigos contables que levaban a cabo asentos nos libros, e os correspondentes arqueos:

“Hai que vixiar con esmero ao señor de lapiseiro”.

Pero tamén se daba o caso contrario. As malas pagadoras facían trampa ou “chafullada” na casa, borrando algunhas das débedas, e ao estar escritas a lapis non se notaba, de xeito que logo non coincidía coas anotacións da tendeira (ou taberneira). Por certo que os homes que quedaban a deber chiquitas na taberna non adoitaban preocuparse de levar caderno de contraste. Polo xeral, gastaban con maior despreocupación que as mulleres. E mesmo facían chanzas co tendeiro, dicíndolle: apúntasmo no balde de auga. Diante do cal, o outro retrucaba: Si, ou se che parece na barra de xeo.

Con este sistema, para a xente humilde, que era a maioría, pagar todo por xunto cando chegaba a hora resultaba un penoso esforzo. Non eran poucas

Sr. Chuco Chamarrias

as mulleres que non acababan de reunir os cartos para poder satisfacer a débeda. E, naturalmente, eran morosas. Unha panadeira escoitoulle dicir a súa avoa que: "O que come fiado caga *pufeiras*".

A acreedora tiña moitas veces que recordarlle á clienta a súa débeda, instándoa a pagar. Cando a débeda medraba de máis chegaba mesmo a ameazar con cortarlle o subministro. ¿E que facía cando sabía de certo que a debedora pasaba por apuros económicos e non había expectativas de que mellorase a situación? Seica houbo unha tendeira que cando miraba que a clienta non ía poder fronte a débeda, chamábaa ao xornal para traballarlle as leiras e así ir descontando. Pero había algunha recalcitrante que non se prestaba a este xeito de pago en servizos. Sábese que houbo casos extremos nos que moitos tendeiros cobraban as débedas sen ningún remordemento e quedaba con algunha leira dos clientes porque este non podía pagar, o pan, o leite e outras cousas, nun prazo razoable de tempo. Eran os anos da fame nos que algunhas veces o tendeiro xa lle tiña o ollo posto a unha veiga ou a unha tomada coa que ía cobrar a débeda do veciño. Deste xeito foron moitos os que fixeron un bo capital á conta dos pobres que quedaban sen nada, este tipo de

Taberna Sabaceda

prácticas chegou ata ben entrado a metade do século pasado. En termos xerais, o sistema de fiado ía funcionando cos seus máis e os seus menos; as mulleres adaptábanse ao presuposto que tiñan e ían pagando aos poucos, cando tiñan posibles. Había poucas chafulleiras ou desvergonzadas que non pagaban. Pero tamén se teñen dado casos de tendas que foron á ruína e tiveron que pechar por mor dos impagables. Outras veces, as débedas se perdían cando morría a persoa que as tiña contraído, neses casos o tendeiro adoitaba "o máis malo é del, que xa vai alá"; outras veces, a propia familia se facía cargo da débeda.

Taberna Sabaceda

Aquelas vellas tendas que aguantaron o empuxe brutal da modernidade son poucas. Por poñer un exemplo referente a Moaña, cóntanse cos dedos dunha man. Unha tenda pequena que xa leva moitos anos, atópase na estrada de arriba, fronte ao Follas Novas; outra na estrada de abaixo, ao lado da de fotos Gayo, que polo que me contaron en poucos meses pechará a porta. No barrio de Sabaceda, atópase a tenda que foi de Maruja Soares, tamén coñecida como a "tenda do transformador", e que hoxe está ao seu cargo unha rapaza nova que pelexa todos os días por manter a porta aberta, por suposto, adaptándose no posible aos tempos, o nome actual é

“Alimentación Loli”, e por suposto, tamén nota a melloría nas vendas nos últimos días do mes, a pesares de todo, está moi contenta cos seus clientes, cos cales non ten ningún tipo de problema. Cabe destacar un caso curioso como é o “Bar Tirán”, onde se pode tomar unha cervexa ou unha cunca, ao mesmo tempo que se leva o leite e o azucre para casa. Por ultimo, falaremos do derradeiro ultramarinos de Moaña, aínda que os veciños de Meira e do resto do concello o coñecen por a taberna de Chamarrías, en Couso. Ao entrar no ultramarinos do señor Chuco, é como se o tempo se detivera, recorda a eses comercios grandes dos chineses, porque realmente alí hai de todo: panos de cociña, calzado, legóns, fouciños, cervexas, punteiros, latas de alcriques, palmatorias, tarteiras, etc, etc... é un mundo de obxectos a disposición do que entra pola porta.

Esta tenda rolda os cen anos de antigüidade, pois a orixe está no pai de señor Chuco, que montou a primeira tenda en Pombal, a uns metros onde se atopa hoxe. Con oitenta e catro anos, señor Chuco atende aos veciños con moita sabedoría e diplomacia, como di: “agora paso moitas horas só na compañía dos artigos, pero o caso é que vaia dando para vivir”. Dos clientes di que son boas persoas, todos coñecidos, e non ten ningún tipo de problema, recorda que houbo un tendeiro moi potente en Moaña, que fixo un gran capital grazas ás débedas dos seus clientes. Lembra que nos primeiros anos de abrir a tenda, vendía moitos

zocos de madeira, que os mercaba nunha fábrica nas aforas de Pontevedra. Todos os anos cando chega a tempada da vendima, aínda vende uns cantos barrís para o viño, así como garrafóns para a caña, mentres recorda que noutros tempos vendía centos. A súa seriedade queda demostrada co feito de que aínda mantén a representación dos arenques de Huelva para o sur de Pontevedra, e segue levándollos aos clientes de toda a vida, agora aproveitando os sábados, para que o acompañe o neto a facer o reparto. Hai uns días estando os dous sentados no seu ultramarinos conversando, dicíame que estaba preocupado porque a finais de ano ten que renovar o carné de conducir, el está desconfiado de que non llo dean. Segundo el está mellor que hai un ano, e eu dou fe desas palabras.

Señor Chuco de Chamarrías está convencido coma min, de que á súa falta, Moaña e Meira, quedarán sen o último ultramarinos, unha das tendas vellas por excelencia, mentres tanto hai que seguir para adiante. Así é a vida, o día a día destas pequenas tendas que están próximas aos veciños, agardando pacientemente a que cheguen eses días do mes onde venden un pouco máis. Estas vellas tendas que aínda quedan son coma reliquias, monumentos primitivos, semente da gran expansión comercial da actualidade, que con honradez, traballo e humildade, contribuíron a ter un trato humano cos clientes e veciños, e iso hai que recoñecelo. De nós depende que estas tendas de barrio sigan facendo historia.

